Daily Assam

R2Y6U3

পাঠ - ৩
বসতি

শিকনৰ ফলাফল ঃ

- মানুহৰ বসতি মানে কি তাক জানিব পাৰিব।
- বসতিৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ সম্বন্ধে ধাৰণা লাভ কৰিব।
- গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয়া বসতিৰ বৈশিষ্ট্যৰ আভাস পাব।
- গাঁও আৰু নগৰৰ মাজত থকা সম্পৰ্কৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।
- উচ্চভূমিৰ বসতি আৰু নিম্নভূমিৰ বসতিৰ পাৰ্থক্য সম্বন্ধে ধাৰণা লাভ কৰিব।

আদিম যুগত মানুহৰ কোনো স্থায়ী বাসস্থান নাছিল। মানুহে তেতিয়া অঘৰী জীৱন-যাপন কৰিছিল। খাদ্যৰ সন্ধানত মানুহে এঠাইৰপৰা আন ঠাইলৈ ঘূৰি ফুৰিবলগীয়া হৈছিল। পৰ্বতৰ গুহা, ডাঙৰ গছ-গছনি আদিক আশ্ৰয়স্থল হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। ফলত মানুহে নিৰাপত্তাহীনতাত ভুগিছিল। মানুহে কৃষিকাৰ্য কৰিবলৈ লোৱাৰ পাছতহে স্থায়ী বসতিৰ সূচনা হয়। অৰ্থাৎ কৃষি কাৰ্য আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে মানুহে একে ঠাইতে স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। বিশেষকৈ মাটি চহোৱা, শস্য চোৱা-চিতা কৰাৰ স্বাৰ্থত মানুহে স্থায়ীভাৱে বসতি কৰিবলগীয়া হয়। আনহাতে খেতি চপাই পোৱা শস্যবোৰ ভৱিষ্যতৰ বাবে মজুত কৰি ৰাখিবলৈও মানুহে স্থায়ীভাৱে বসবাসৰ পোষকতা কৰে। সেয়ে কৃষি কাৰ্যকে মানুহৰ স্থায়ী বসতিৰ প্ৰধান কাৰণ বুলি কোৱা হয়।

চিত্ৰ ৩.১ বসতিৰ ছবি

মানুহ আৰু কৃষি উভয়ৰে বাবে পানীৰ প্ৰয়োজন হোৱাৰ কাৰণে মানুহে নদীৰ দাঁতি-কাষৰীয়া অঞ্চলকে বসতিৰ বাবে নিৰ্বাচন কৰিছিল। পিছত ৰ'দ, বতাহ, বৰষুণ আৰু বিভিন্ন বন্যপ্ৰাণীৰপৰা ৰক্ষা পাবৰ নিমিত্তে মানুহে ঘৰ সাজি বাস কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰে। প্ৰথমতে কৃষিক্ষেত্ৰৰ ওচৰে-পাজৰে পোৱা সহজলভ্য সা-সঁজুলিৰে বাসগৃহ সাজি উলিয়াইছিল। এনেকৈয়ে মানুহে একোখন ঠাইত ঘৰ সাজি স্থায়ীভাৱে বসতি কৰিবলৈ লৈ চুবুৰিৰ সৃষ্টি কৰে। কালক্ৰমত জনসংখ্যা বাঢ়ি অহাৰ ফলত চুবুৰিৰপৰা প্ৰসাৰতা লাভ কৰি একোখন গাঁৱৰ সৃষ্টি হয়।

আগৰ পৃষ্ঠাৰ ছবিখনলৈ ভালদৰে মন কৰাচোন। ছবিত দেখুওৱাৰ দৰে এটা অঞ্চলত বসতি গঢ়ি উঠিবলৈ হ'লে তাত কিছুমান সা-সুবিধা থাকিব লাগিব। উৎপাদনক্ষম মাটি, জলাশয়, ঘাঁহনি, বননি আদিৰ সুবিধা থকা ঠাইতহে মানুহে বসতি কৰিবলৈ লয়। বসতিয়ে সাধাৰণতে মানুহৰ স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰা কাৰ্যকহে সূচায়। বসতি ঘাইকৈ দুই প্ৰকাৰৰ— গ্ৰাম্য বা গাঁৱলীয়া বসতি (Rural Settlement) আৰু নগৰীয়া বা পৌৰ বসতি (Urban Settlement)।

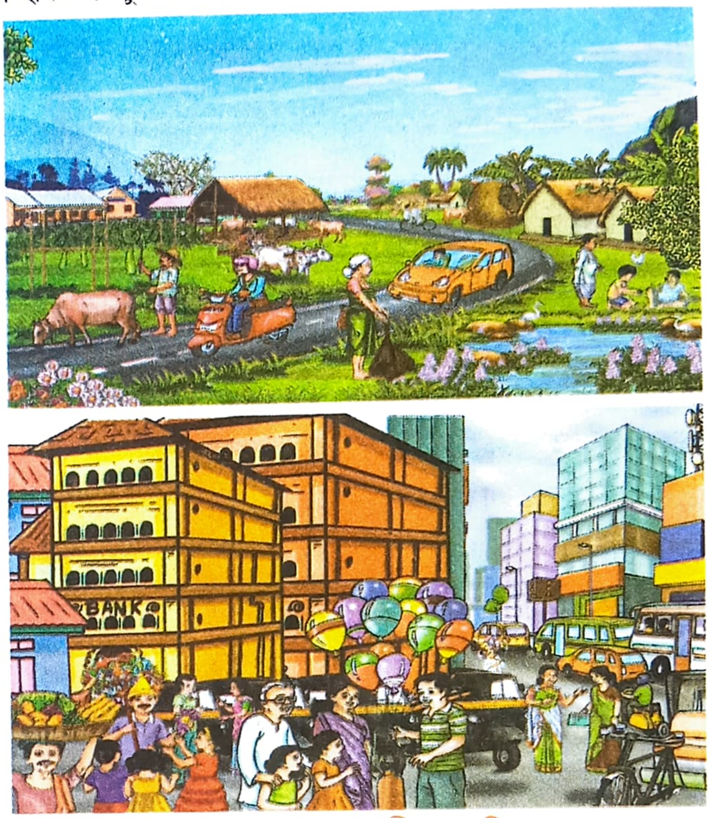

চিত্ৰ ৩.২ গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয়া বসতি

কাষৰ ছবি দুখনলৈ ভালকৈ মন কৰা। ছবি দুখনৰ মাজত কি পাৰ্থক্য দেখিছা? তোমালোকৰ নিজৰ অঞ্চলৰ লগত ছবি দুখনৰ কোনখনৰ বেছি মিল থকা যেন পাইছা? আচলতে ছবি দুখনত গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয়া বসতি দেখুওৱা হৈছে। কৃষিকাৰ্য, পশুপালন, বনজ দ্ৰব্য সংগ্ৰহ আৰু ব্যৱহাৰ আদিৰ বাবে মানুহে বাসোপযোগী স্থানত একত্ৰিত বা কিছু সিঁচৰতি হৈ বসবাস কৰিলে আমি গ্ৰাম্য বসতি বুলি কওঁ। আকৌ কোনো স্থানত ব্যৱসায়, বাণিজ্য, উদ্যোগ, অধিক যোগাযোগ আৰু যাতায়াত আদিৰ সুবিধা গঢ় লৈ উঠে আৰু তুলনামূলকভাৱে গাঁৱতকৈ বেছি আধুনিক সা-সুবিধা উপলব্ধ হয়। তেনে স্থানৰ বসতিক নগৰীয়া বসতি বুলি জনা যায়।

উত্তৰ লিখা ঃ

- মানুহে কৃষিক কেন্দ্ৰ কৰি স্থায়ীভাৱে বসতি আৰম্ভ কৰাৰ কাৰণ কি বুলি ভাবা লিখা।
- মানুহে নৈপৰীয়া ঠাইক স্থায়ী বসতিৰ বাবে কিয় নিৰ্বাচন কৰে?
- নগৰীয়া বসতি মানে কি বুজা?

গ্ৰাম্য বসতি ঃ

সচৰাচৰ নদ-নদী, জান-জুৰি, হ্ৰদ আদিৰ কাষৰীয়া অঞ্চলতে গাঁৱৰ সৃষ্টি হোৱা দেখা যায়। পানীৰ উৎসক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠাৰ কাৰণ এয়ে যে মানুহে খোৱা, ৰন্ধা-বঢ়া, ধোৱা-পখলা, কৃষিকাৰ্য আদি বিভিন্ন কামত পানী ব্যৱহাৰ কৰে। তদুপৰি জলাশয়বোৰত পোৱা মাছ আদি ধৰিও বহুতো মানুহে জীৱন নিৰ্বাহ কৰে। নদীত মানুহে নাও চলাই যাতায়াত আৰু পৰিবহণৰ সমস্যা দূৰ কৰে। গ্ৰাম্য বসতিৰ ক্ষেত্ৰত পানীৰ সমানেই দৰকাৰী হৈছে মাটি। সাধাৰণতে নদীৰ পাৰত সাৰুৱা মাটি থকাৰ কাৰণেই মানুহে তেনে ঠাইত গাঁও গঢ়ি তোলে। কৃষিয়েই গ্ৰাম্য বসতিৰ মূল ভিত্তি। পানী আৰু মাটিৰ

প্ৰয়োজন পূৰ হোৱাৰ পাছত বসতি স্থাপনৰ বাবে ওখ ঠাইৰ আৱশ্যক হয়। ওখ ঠাইত বসতি স্থাপন কৰিলে বানপানী আৰু সেমেকা পৰিৱেশৰ পৰা হাত সাৰি থাকিব পাৰি। ওচৰতে গৃহ নিৰ্মাণৰ সামগ্ৰী, যেনে- বাঁহ, কাঠ, খেৰ, বালি, শিল আদি সংগ্ৰহ কৰাৰ সুবিধা থাকিলে বসতি স্থাপন সহজসাধ্য হয়। বসতি স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত ৰ'দ, বতাহ, বৰষুণ আদি জলবায়ুৰ উপাদানৰ কথাও আহি পৰে। সেইদৰে বসতিৰ বাবে ঠাই নিৰ্বাচন কৰোতে ঠাইখনত বেমাৰ-আজাৰ আদি হোৱাৰ সম্ভাৱনাৰ কথাও মানুহে বিবেচনা কৰে।

গ্ৰাম্য বসতিৰ প্ৰকাৰ ঃ

পৃথিৱীৰ উপৰিভাগত মানুহৰ বসতি সকলোতে একে ধৰণৰ নহয়। যিবিলাক ঠাইৰ মাটি সাৰুৱা, পানীৰ সুবিধা আছে, ঘৰ সজাৰ বাবে সা-সঁজুলি সহজতে পোৱা যায়, পৰিবহণ সুচল তেনে ঠাইত সাধাৰণতে বসতি ঘন হয়। পৰ্বত-পাহাৰে আবৃত বা শিলাময় অঞ্চলত সাধাৰণতে বসতি পাতল হোৱা দেখা যায়। কোনো কোনো অঞ্চলত আকৌ বিভিন্ন সা-সুবিধা থকাৰ কাৰণে মানুহৰ বসতি একে ঠাইতে থুপ খাই থাকে। এনে ধৰণে থুপ খাই থকা বসতিক কেন্দ্ৰীভূত (Nucleated Settlement) বসতি বোলে। তলত দিয়া চিত্ৰ দুটিলৈ মন কৰিলে এই সম্বন্ধে ভালদৰে বুজিব পাৰিবাহঁক।

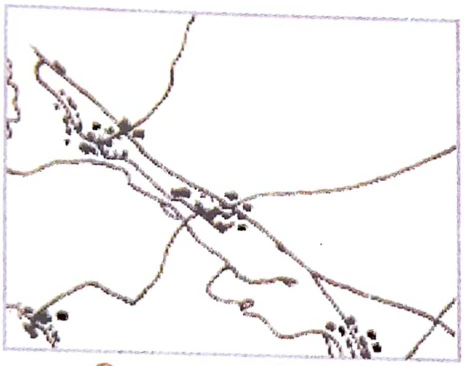

চিত্ৰ ৩.৩ কেন্দ্ৰীভূত বসতি

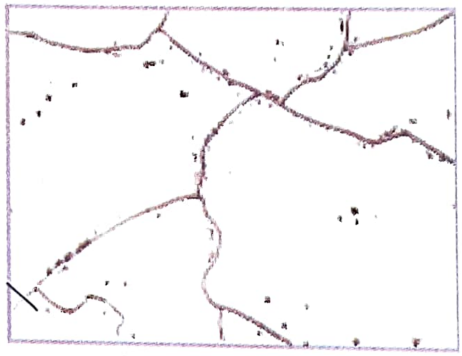

চিত্ৰ ৩.৪ পাতল বসতি

সাধাৰণতে পাহাৰীয়া এলেকাত নানা ধৰণৰ অসুবিধা থকা বাবে বসতি পাতল হয় অৱশ্যে কিছুমান সমতল ঠাইতো প্ৰতিকূল জলবায়ু, অসাৰুৱা মাটি আৰু যাতায়াতৰ অসুবিধাৰ বাবে বসতি পাতল বা সিঁচৰতি ধৰণৰ (Dispersed Settlement) হ'ব পাৰে।

তোমালোকে জনবসতিৰ ধৰণৰ ফালে লক্ষ্য কৰিলে দেখিবা যে কিছুমান বসতি বাট-পথৰ কাষে কাষে দীঘলীয়াকৈ বিস্তাৰিত হৈ থাকে। এনে বসতিক ৰৈখিক বসতি (Linear Settlement) বুলি কোৱা হয়। কেতিয়াবা কোনো ঠাইত দুই-তিনিটা পথৰ সংযোগ ঘটিলে এনে বাট-পথক আশ্ৰয় কৰি বিশেষ তৰাৰূপী বসতি (Star Pattern of Settlement) গঢ় লৈ উঠিব পাৰে। এনে বসতিয়েই কালক্ৰমত নগৰীয়া বসতিত পৰিণত হয়। ঠিক তেনেদৰে গাঁৱত থকা কৃষিক্ষেত্ৰক কেন্দ্ৰ কৰিও এক ধৰণৰ বসতিৰ সৃষ্টি হোৱা দেখা যায়। এনে ধৰণৰ বসতিক বৰ্গক্ষেত্ৰাকাৰ বসতি (Square pattern of Settlement) বোলা হয়।

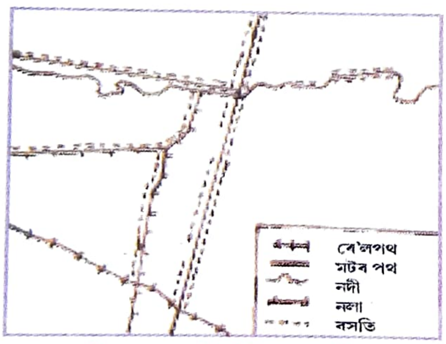

চিত্ৰ ৩.৫ ৰৈখিক বসতি

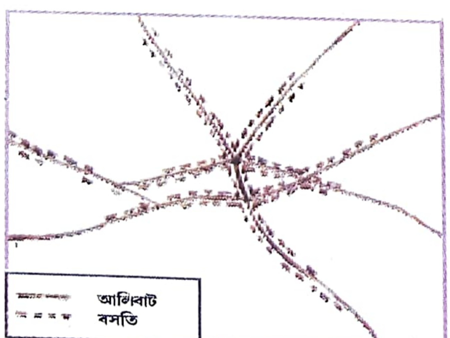

চিত্ৰ ৩.৬ তৰাৰূপী বসতি

চিত্ৰ ৩.৭ বৰ্গক্ষেত্ৰাকাৰ বসতি

ক্রিয়াকলাপ ঃ

- তোমালোকৰ অঞ্চলত কেনেধৰণৰ বসতি দেখিবলৈ পোৱা যায়? অঞ্চলটোৰ বসতিৰ ধৰণ তেনে হোৱাৰ কাৰণ কি হ'ব পাৰে, দলত আলোচনা কৰা।

নগৰীয়া বসতি ঃ

নগৰীয়া বসতিক পৌৰ বসতি বুলিও কোৱা হয়। পৌৰ শব্দৰ অৰ্থ হ'ল নগৰ। শিক্ষাই মানুহৰ বুদ্ধি-বৃত্তি আৰু শক্তি সামৰ্থৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰে। এনে সমৰ্থবান মানুহে প্ৰকৃতিৰপৰা পোৱা বিভিন্ন সম্পদ ব্যৱহাৰ কৰি কৃষিৰ উপৰি শিল্প-উদ্যোগ গঢ়ি তুলিবলৈ ধৰে। ফলত কৃষি, পশুপালন, মাছ ধৰা আদি বৃত্তিত নিয়োজিত লোকসকলৰ কিছুমানে উদ্যোগ, বেপাৰ- বাণিজ্য আদিত আত্মনিয়োগ কৰিবলৈ লয়। এনেকৈয়ে কৃষিভিত্তিক বসতি ক্ৰমে শিল্পভিত্তিক বসতিলৈ পৰিৱৰ্তিত হয়। এইদৰে এনেবোৰ ঠাইত উদ্যোগ, ব্যৱসায়-বাণিজ্য, যাতায়াত আদিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি প্ৰথমে বাণিজ্যিক কেন্দ্ৰ আৰু পাছলৈ নগৰৰ সৃষ্টি হ'বলৈ ধৰে। অৰ্থাৎ নগৰবাসী লোকৰ বাবে বেপাৰ-বাণিজ্য, শিল্প-উদ্যোগ, শিক্ষানুষ্ঠান, অফিচ-কাছাৰীৰ চাকৰি আদি প্ৰধান বৃত্তি হৈ পৰে। এইদৰে নগৰবাসীসকল প্ৰধানকৈ দ্বিতীয়, তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ বৃত্তিৰ লোক হৈ পৰে।

জানি থওঁ আহা ঃ

- পৃথিৱীৰ বহুতো নগৰ-চহৰ নদীৰ পাৰতে অৱস্থিত। অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ পাৰত ডিব্ৰুগড়, তেজপুৰ, গুৱাহাটী আৰু ধুবুৰী; গংগাৰ পাৰত পাটনা, বেনাৰস আদি চহৰসমূহ অৱস্থিত। সিন্ধু নদীৰ পাৰত কৰাচী, হায়দৰাবাদ; নীলনদীৰ পাৰত কাইৰো, হোৱাংহোৰ পাৰত বেইজিং, মিচিছিপিৰ পাৰত চেইণ্ট লুইচ, টেম্‌চ নদীৰ পাৰত লণ্ডন, টাইগ্ৰীচ নদীৰ পাৰত বাগদাদ আদি নগৰ অৱস্থিত।

গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয়া বসতিৰ বৈশিষ্ট্য ঃ

সকলো জনবসতিৰে কিছুমান সুকীয়া বৈশিষ্ট্য থাকে। সেই বোৰৰ ভিতৰত বাসিন্দাসকলৰ বৃত্তি, ঘৰ-বাৰীৰ আকাৰ-প্ৰকাৰ, ভূমিৰ ব্যৱহাৰ, বাট-পথ, অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান, শিল্প-উদ্যোগ, যোগাযোগ, ব্যৱসায় আদিয়েই প্ৰধান। স্থান আৰু সময়ৰ পৰিৱৰ্তন অনুসাৰে বসতিৰ এনেবোৰ বৈশিষ্ট্যৰ পৰিৱৰ্তন ঘটে। বসতিৰ বৈশিষ্ট্যৰ ক্ষেত্ৰত গাঁও আৰু নগৰৰ মাজত যথেষ্ট প্ৰভেদ থকা দেখা যায়। নগৰৰ ক্ষেত্ৰত আকৌ সৰু নগৰ আৰু ডাঙৰ নগৰৰ মাজতো যথেষ্ট প্ৰভেদ থাকে। নিজৰ নিজৰ অঞ্চলত থকা গাঁও আৰু নগৰলৈ লক্ষ্য কৰিলেই এই ধৰণৰ প্ৰভেদবোৰ সহজে চকুত পৰে। তেনে প্ৰভেদবোৰৰ কিছুমান তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

জানি থওঁ আহা ঃ

প্ৰাথমিক বৃত্তি ঃ কৃষি, পশুপালন, মাছ ধৰা, চিকাৰ, খনিজ সম্পদ আহৰণ ইত্যাদি।

দ্বিতীয় বৃত্তি ঃ কল-কাৰখানাৰ কাম-কাজ, ঘৰুৱা শিল্পকৰ্ম ইত্যাদি।

তৃতীয় বৃত্তি ঃ ওকালতি, বেংকসেৱা, শিক্ষকতা, গীত গোৱা, ছবি অঁকা ইত্যাদি।

চতুৰ্থ বৃত্তি ঃ ব্যৱস্থাপনা, পৰিচালনা, গৱেষণা, উদ্যোক্তা ইত্যাদি।

গাঁৱলীয়া বসতিৰ বৈশিষ্ট্য	নগৰীয়া বসতিৰ বৈশিষ্ট্য
১। বাসিন্দাসকলৰ বৃত্তি মূলতঃ কৃষি।	১। বাসিন্দাসকলৰ বৃত্তি মূলতঃ ব্যৱসায়-বাণিজ্য, উদ্যোগ, কাৰ্যালয়ৰ চাকৰি আদি।
২। বসতি পাতল আৰু বিস্তৃত।	২। বসতি ঘন আৰু স্তূপীকৃত।
৩। ঘৰ-বাৰীৰ আৰ্হি প্ৰধানকৈ থলুৱা আৰু পৰম্পৰাগত।	৩। ঘৰ-বাৰীৰ আৰ্হি আধুনিক, ওখ অট্টালিকাৰ প্ৰাধান্য বেছি।
৪। যাতায়াত ব্যৱস্থা সাধাৰণতে সুচল নহয়	৪। যাতায়াত ব্যৱস্থা সুচল।
৫। যান-বাহনৰ সংখ্যা কম।	৩। যান-বাহনৰ সংখ্যা অধিক আৰু বাহিৰৰ লগত সংযোগৰ সুবিধা যথেষ্ট।
৬। অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ সংখ্যা কম।	৬। অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ সংখ্যা বেছি।
৭। ব্যৱসায়-বাণিজ্যৰ সুবিধা কম।	৭। ব্যৱসায়-বাণিজ্যৰ সুবিধা বেছি।

জানি থওঁ আহা ঃ

- ২০১১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি দেশৰ নগৰীয়া জনসংখ্যা হ'ল-৩৭৭ নিযুত অৰ্থাৎ দেশৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ৩১.৯৬ শতাংশ।
- আটাইতকৈ বেছি (১০০ শতাংশ) জনসংখ্যাৰে নগৰীকৰণ হোৱা দেশ কেইখন হ'ল- চীন, ছিংগাপুৰ, কুৱেইট, জিব্ৰালটৰ, মনাকো, আৰু বাৰ্মুদা।
- ভাৰতৰ আটাইতকৈ কম নগৰীয়া জনসংখ্যাৰ চাৰিখন ৰাজ্য ক্ৰমে- হিমাচল প্ৰদেশ (১০%), বিহাৰ (১১.৩%), অসম (১৪.১%), উৰিষ্যা (১৬.৭%)

ক্ৰিয়াকলাপ ঃ

- গাঁৱতকৈ নগৰত জনসংখ্যা অধিক হোৱাৰ কাৰণ কি কি বুলি ভাবা আলোচনা কৰা।

বৰ্তমান পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো দেশতে নগৰত বাস কৰা মানুহৰ সংখ্যা বাঢ়িব লাগিছে। তলৰ তালিকাখনলৈ লক্ষ্য কৰিলে তাক সহজে বুজিব পাৰিবা। আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰ, কানাডা আদি উন্নত দেশবোৰৰ শতকৰা ৭০জনেই নগৰীয়া লোক। ভাৰতত শতকৰা প্ৰায় ৩০জন লোকহে নগৰত বাস কৰে আৰু বাকী শতকৰা ৭০জনেই গাঁৱত বাস কৰে।

গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয়া বসতিৰ মাজত সম্পৰ্ক ঃ

গ্ৰাম্য আৰু নগৰীয়া বসতিৰ মাজত বহুতো পাৰ্থক্য আছে যদিও গাঁও আৰু নগৰৰ মানুহৰ মাজত এৰাব নোৱাৰা সম্পৰ্ক আছে। পাঠত ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা হৈছে যে গাঁৱৰপৰাই কালক্ৰমত নগৰৰ উৎপত্তি হয়। কিন্তু এই কথাটো সকলো ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহ'বও পাৰে। এনে কিছুমান নগৰ আছে যিবোৰক পৰিকল্পিতভাৱে পোনপটীয়াকৈ নগৰ হিচাপে গঢ়ি তোলা হৈছে।

চন	নগৰীয়া জনসংখ্যা (%)
১৮০০	৩
১৮৫০	৬
১৯০০	১৪
১৯৫০	৩০
২০০১	৪৮
২০১০	৫০.৫

তালিকা ঃ বিশ্বৰ নগৰীয়া জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ স্বৰূপ

সাধাৰণতে বেপাৰ-বাণিজ্যই গাঁও আৰু নগৰৰ মাজত সম্পৰ্ক বৰ্তাই ৰাখে। তাৰোপৰি সেৱামূলক কাৰ্যয়ো এই সম্পৰ্ক গাঢ় কৰি তোলে।

Daily Assam

গাঁওবাসীয়ে তেওঁলোকৰ উৎপাদিত কৃষিজাত সামগ্ৰী নগৰক যোগান ধৰে আৰু নগৰেও ঔদ্যোগিক দ্ৰব্য আৰু অন্যান্য সেৱা গাঁৱলৈ আগবঢ়ায়। বেংক,ডাক, বীমা, শিক্ষা-দীক্ষা আদি সেৱাৰ যোগেদি গাঁও আৰু নগৰৰ মাজত এক নিবিড় সম্পৰ্ক স্থাপন হয়। গাঁৱৰ কিছুমান মানুহে বিভিন্ন কামৰ তাগিদাত দৈনিক নগৰলৈ আহে আৰু নগৰত পোৱা বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় বস্তু ক্ৰয় কৰি উভতি যায়। আজি-কালি অৱশ্যে ম'বাইল ফোন, ইণ্টাৰনেট আৰু অন্যান্য প্ৰচাৰ মাধ্যমৰ যোগেদি গাঁও আৰু নগৰৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ ক্ষেত্ৰত এক নতুন ধাৰা গঢ়ি উঠিছে।

ক্ৰিয়াকলাপ ঃ

- গাঁও আৰু নগৰৰ মাজত সম্পৰ্ক নাথাকিলে আমাৰ কেনেধৰণৰ অসুবিধা হ'লহেঁতেন আলোচনা কৰা।

উচ্চভূমি আৰু নিম্নভূমিৰ বসতি ঃ

উচ্চভূমিত সাধাৰণতে স্থলভাগৰ ঢাল থিয় আৰু ভূপৃষ্ঠ ওখোৰা-মোখোৰা হোৱাৰ বাবে বসতি পাতল। অৰুণাচল প্ৰদেশ, মিজোৰাম, চিকিম, হিমাচল প্ৰদেশ, জম্মু আৰু কাশ্মীৰৰ ভূপ্ৰকৃতি পৰ্বত-পাহাৰ, উপত্যকাৰে ভৰা আৰু ওখোৰা-মোখোৰা হোৱা বাবে তাত বসতি পাতল হোৱা দেখা যায়। অসমৰ কাৰ্বি আংলং, পশ্চিম কাৰ্বি আংলং আৰু ডিমা হাচাও জিলা তিনিখন উচ্চভূমিত গঠিত হোৱাৰ বাবে সেইবোৰত বসতি পাতল। আনহাতে নিম্নভূমি বা সমতল অঞ্চলত যাতায়াত-পৰিবহণ, খেতি-বাতি, বাণিজ্য আদিকে ধৰি নানা ধৰণৰ সুবিধা থকাৰ বাবে বসতি ঘন।

আমাৰ অসম প্ৰাকৃতিক অৱয়ৱৰ ফালৰপৰা এখন অতি বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ ৰাজ্য। ই পৰ্বত-পাহাৰ, মালভূমি, সমভূমি, নদী-উপত্যকা, চৰ-চাপৰি আদি বিভিন্ন প্ৰাকৃতিক অৱয়ৱৰে গঠিত। এনে অৱয়ৱবোৰৰ সকলোতে কম-বেছি পৰিমাণে মানুহৰ বসতি আছে। অসমত বৰ্তমানে ২৬,৩৯৫ খন গাঁও আৰু নগৰ ২১৪ খন আছে। ইয়াৰ বেছিভাগ গাঁৱেই নিম্নভূমি, অৰ্থাৎ ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক উপত্যকাৰ সমতল ভাগত অৱস্থিত। আনহাতে অসমৰ পাহাৰীয়া জিলা তিনিখনত অৰ্থাৎ কাৰ্বি-আংলং, পশ্চিম কাৰ্বি আংলং আৰু ডিমা হাচাও জিলাতো বহুতো গাঁও আছে। সমভূমি, মালভূমি, পাহাৰ য'তেই অৱস্থিত নহওক কিয় প্ৰতিখন গাঁৱৰে বৈশিষ্ট্য নিৰূপণ কৰে তাৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশে। অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক উপত্যকাৰ সমতল অঞ্চলত বসতি কৰা লোকসকলৰ জীৱিকাৰ প্ৰধান উপায় হ'ল কৃষি। ইয়াৰ প্ৰধান শস্য ধান যদিও মৰাপাট, সৰিয়হ, কুঁহিয়াৰ, তিল, মাহ আৰু নানা বিধ শাক-পাচলিৰ খেতিও কৰা হয়। নিম্নভূমি অঞ্চলত ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক নদীয়ে সৃষ্টি কৰা বানপানীৰ ফলত ইয়াৰ শস্য প্ৰায়েই নষ্ট হোৱা দেখা যায়। সেয়েহে এতিয়া অসমৰ নিম্নভূমিৰ ঠায়ে ঠায়ে মানুহে খৰালি কালত বড়ো ধান, ইৰি ধানৰ খেতি কৰিবলৈ লৈছে। আনহাতে উচ্চভূমিৰ খেতি কিছু ক্ষেত্ৰত বেলেগ। উচ্চভূমিত বসতি কৰা মানুহে খেতিৰ বাবে ঠাই সলনি কৰে। এনে অঞ্চলত ধান, মাকৈ, তিল, আলু, কচু, শাক-পাচলি, কমলা, মাটিকঁঠাল আদিৰ খেতি কৰা হয়। উচ্চভূমিৰ কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত আন এক মন কৰিবলগীয়া কথা এয়ে যে খৰালিকালত পানীৰ অভাৱত এনে ঠাইত উৎপাদন যথেষ্ট কম হয়। গৃহ নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত উচ্চভূমি আৰু নিম্নভূমিৰ বসতিৰ মাজত প্ৰভেদ থকা দেখা যায়। উচ্চভূমিৰ মানুহে সাধাৰণতে পাহাৰৰ ঢালত চাংঘৰ নিৰ্মাণ কৰে। ইয়াৰ লোকসকলে ঘৰবোৰ কাঠ, বাঁহ, খেৰ আদিৰে সাজি লয়। এওঁলোকৰ বেছিভাগেই গাহৰি, হাঁহ-কুকুৰা আদি পোহে। আনহাতে নিম্নভূমিৰ বানপীড়িত অঞ্চলৰ কিছুসংখ্যক লোকে পোহনীয়া জন্তু, খাদ্য আৰু অন্যান্য লাগতীয়াল সা-সামগ্ৰী আৰু নিজৰ সুৰক্ষাৰ বাবে চাংঘৰ সাজি লয়। নৈৰ প্লাৱনভূমিত বসতি কৰা লোকসকলে ওখ ভেটি নিৰ্মাণ কৰি ঘৰ-বাৰী সাজে।

ক্ৰিয়াকলাপ

✦ ওপৰৰ আলোচনাৰ ভিত্তিত উচ্চভূমিৰ বসতি আৰু নিম্নভূমিৰ বসতি সম্বন্ধে তলৰ তালিকাখনত দিয়া ধৰণে বসতি, কৃষি আৰু উদ্ভিদৰ ক্ষেত্ৰত থকা পাৰ্থক্য উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰা-

বিষয়	উচ্চভূমিৰ বসতি	নিম্নভূমিৰ বসতি
বসতি	১।	
	২।	
	৩।	
কৃষি	১।	
	২।	
	৩।	
উদ্ভিদ	১।	
	২।	
	৩।	

মনত ৰাখিবলগীয়া কথা ঃ

✦ বসতি মানে হ'ল মানুহে কোনো এক অঞ্চলত স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰা কাৰ্য।

✦ বসতি প্ৰধানকৈ দুই প্ৰকাৰৰ — গ্ৰাম্য বসতি আৰু পৌৰ বসতি।

✦ সাধাৰণতে নদ-নদী, হ্ৰদ, নিজৰা, জান-জুৰিৰ দাঁতিত গ্ৰাম্য বসতি গঢ়ি উঠে।

✦ গ্ৰাম্য বসতি মূলতঃ দুই প্ৰকাৰৰ— পাতল বসতি আৰু কেন্দ্ৰীভূত বসতি।

✦ গ্ৰাম্য বসতিত মানুহৰ জীৱিকাৰ প্ৰধান উপায় হ'ল প্ৰাথমিক বৃত্তি।

✦ নগৰীয়া বসতিৰ মানুহৰ জীৱিকাৰ প্ৰধান উপায় হ'ল বাণিজ্য, উদ্যোগ, চাকৰি আদি।

✦ নগৰীয়া বসতিত জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব গাঁৱলীয়া বসতিৰ জনসংখ্যাৰ ঘনত্বতকৈ অধিক।

✦ গাঁৱলীয়া বসতি আৰু নগৰীয়া বসতিৰ লোকসকল পৰস্পৰ নিৰ্ভৰশীল।

✦ নিম্নভূমিত যাতায়াত, খেতিবাতি, বাণিজ্য আদিকে ধৰি বিভিন্ন ধৰণৰ সুবিধা থকা বাবে বসতি ঘন, আনহাতে উচ্চভূমিত এনে সুবিধাসমূহ তুলনামূলকভাৱে কম হোৱাৰ বাবে বসতি পাতল হোৱা দেখা যায়।

অনুশীলনী ঃ

১। খালী ঠাই পূৰ কৰা—

(ক) ________ কাৰ্য আৰম্ভ হোৱাৰ লগে লগে মানুহে একে ঠাইতে স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

(খ) ________ উৎসক ভিত্তি কৰি গাঁওবাসীয়ে ভালেমান সা-সুবিধা ভোগ কৰে।

(গ) আলিবাট, ৰে'লপথ, নদীৰ কাষে কাষে গঢ়ি উঠা বসতিক ________ বসতি বো

(ঘ) বৰ্তমান অসমত গাঁৱৰ সংখ্যা হ'ল ________ খন।

Daily Assam

২। শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা —

(ক) গ্ৰাম্য বসতিৰ মূল বৃত্তি হ'ল বেপাৰ-বাণিজ্য/ উদ্যোগ/কৃষি।

(খ) গ্ৰাম্য অঞ্চলতকৈ নগৰ অঞ্চলত জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব কম/অধিক/সমান।

(গ) ভাৰতৰ প্ৰায় ৭০/৮০/৬০ শতাংশ লোকে গাঁৱত বাস কৰে।

(ঘ) কোনো ঠাইত থুপ খাই থকা বসতিয়েই হ'ল ৰৈখিক/কেন্দ্ৰীভূত/পাতল বসতি।

৩। উত্তৰ লিখা ঃ (৪টা বা ৫টা বাক্যৰ ভিতৰত)

(ক) মানুহে স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লোৱাৰ কাৰণ কি বুলি ভাবা?

(খ) গাঁৱলীয়া বসতিৰ মূল বৈশিষ্ট্য সম্বন্ধে আলোচনা কৰা।

(গ) কেন্দ্ৰীভূত বসতি কেনেধৰণে সৃষ্টি হয় লিখা।

(ঘ) পৌৰ বসতিৰ মানুহৰ জীৱিকাৰ উপায় কেনেকুৱা চমুকৈ লিখা।

(ঙ) গাঁও আৰু নগৰৰ মাজৰ সম্পৰ্ক আলোচনা কৰা।

৪। চমুটোকা লিখা —

(ক) ৰৈখিক বসতি (খ) বৰ্গক্ষেত্ৰাকাৰ বসতি (গ) উচ্চভূমিৰ বসতি।

৫। পাৰ্থক্য লিখা —

(ক) গ্ৰাম্য বসতি আৰু পৌৰ বসতি।

(খ) ৰৈখিক বসতি আৰু কেন্দ্ৰীভূত বসতি।

(গ) উচ্চভূমিৰ বসতি আৰু নিম্নভূমিৰ বসতি।

৬। তোমাৰ গাঁও বা নগৰখনৰ (ডাঙৰ নগৰ হ'লে এটা অংশৰ) এখন আৰ্হি চিত্ৰ আঁকি তাত থকা নদ-নদী, পাহাৰ, বিল আদি প্ৰাকৃতিক উপাদান (যদি আছে) আৰু মানৱসৃষ্ট উপাদানবোৰ বহুওৱা।

৭। তুমি বাস কৰা গাঁওখনত / নগৰখনত কি কি সুবিধা আৰু অসুবিধা তুমি লক্ষ্য কৰিছা ? লিখি উলিওৱা।

✧✧✧✧✧✧